بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު

ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޝަރީޢަތް ނަންބަރު: 2015/HC-A/350
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:**
  - * ނަން: [illegible] ފާޠިމާ * އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A013498
  - * ދާއިމީ އެޑްރެސް: [illegible]/ ސ. ހިތަދޫ * މިހާރުގެ އެޑްރެސް: [illegible]/ ސ. ހިތަދޫ
- **އިސްތިއުނާފުގެ ދެކޮޅު ފަރާތް:**
  - * ނަން: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް (އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ [illegible])
  - * ދާއިމީ އެޑްރެސް: [illegible]/ މާލެ | * މިހާރުގެ އެޑްރެސް: [illegible]/ މާލެ
- މައްސަލަ ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 28 ނޮވެމްބަރު 2015 * ނިމުނު ތާރީޚް: 26 ނޮވެމްބަރު 2016
- **އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ޝަރީޢަތް:**
- ނަންބަރު: 81/S1C/2013
- ނިންމި ގާޟީ: [illegible]
- ޝަރީޢަތްކުރި ކޯޓު: އައްޑޫ ސިޓީ [illegible]
- ހުށަހެޅި ތާރީޚް: 26 އޮގަސްޓް 2013 * ނިމުނު ތާރީޚް: 04 ޑިސެމްބަރު 2014

- **މައްސަލަ ބެއްލެވި ފަނޑިޔާރުން:**

ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރައޫފް އިބްރާހީމް، ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ޙަމީދު، ފަނޑިޔާރު ޢަލީ [illegible]

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، އައްޑުއަތޮޅު މީދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 81/S1C/2013 ޤަޟިއްޔާއާ ބައްލަވައި ނިންމަވާފައިވާ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ސ.މީދޫ/ނޫރަންގެރި، ދިލާޝާ ފާއިޒުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބަލައިގަތް ކޭސްއެވެ.

މިޤަޟިއްޔާގައި، ދަޢުވާރައްދުވާ ފަރާތަކީ އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ އިދާރާ (އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް) އެވެ.

- **ފާހަގަ ކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

1- އައްޑުއަތޮޅު މީދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 81/S1C/2013 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުން ބެލިއިރު، އެ ޤަޟިއްޔާއަކީ ސ.މީދޫ/ނޫރަންގެރި، ޢަބްދުﷲ ފާއިޒުގެ ތަރިކައިގައި ހިމެނޭ ސ.މީދޫ "ނޫރަންގެރި" ނަމަކަށް ކިޔާ ބަންޑާރަ ގޯތީގައިވާ ގެއާއި އެންމެހައި އިމާރާތްތައް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާބެހޭ ޤާނޫނާއި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް، އަލްމަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ފާއިޒުގެ ވާރިސުން ދަރިފުޅު، ސ.މީދޫ/ނޫރަންގެރި، އަޙްމަދު ފާއިޒާއި، ސ.މީދޫ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 89 "ނޫރަންގެރި" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި، އަލްމަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ފާއިޒުގެ އަންހެން ދަރި ސ.މީދޫ/ނޫރަންގެރި، ދިލާޝާ ފާއިޒުގެ ފަރާތުން އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ އިދާރާގެ މައްޗަށް [illegible] ދަޢުވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަލައިގަތް ކޭސްއެއް ކަމާއި،

އެ [illegible] [illegible] ސ.މީދޫ "ނޫރަންގެރި" ނަމަކަށް ކިޔާ [illegible] ދޫ/ނޫރަންގެރި، އަލްމަރްޙޫމް ޢަބްދުﷲ ފާއިޒުގެ [illegible] [illegible] [illegible]

"[illegible]" [illegible]

[illegible] 89 "[illegible]" [illegible]

2- [illegible] 81/S1C/2013 [illegible] 03 ([illegible]) [illegible]

(ހ) [illegible] "[illegible]" [illegible] 71/[illegible]2/765 [illegible]

(ށ) [illegible] "[illegible]" [illegible] 71/[illegible]2/765 [illegible]

(ނ) [illegible]

ކަށަވަރުކޮށްދިނުމަށް އެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 02 ވަނަ ބާބުގައިވާ 42 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގެން އޮތުމުން، އިންސާފު ލިބިދިނުމަށް އަދި ކޯޓަކަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅުމުން، ޤާނޫނީ ނިޒާމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކޯޓުގެ މަތިން ދުށުމުގެ އެ މައްސަލަ، އެ މައްސަލަ ހުށަހެޅި ކޯޓަކުން އިންސާފު ނުލިބޭ ކޯޓަކުން އެއްވެސް ކޯޓަކުން ޢަމަލު ކުރުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ފުރުޞަތުގައި އުސޫލު ދިފާޢު ކަމެއްކަން އެނގޭކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/SC-A/13 ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާން ކުރައްވާފައިވާ އުސޫލު ދިޔުން، މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަން ބަލަން ހުރުމަށް ނުކުރެ.

3- އައްޑޫއަތޮޅު ފީދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 81/S1C/2013 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ސ.ފީދޫ/ނަރުގިސްވިލާ، ދިލްޝާ ފާއިޒާގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ނުކުތާތަކަކީ، އެ ނުކުތާތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ދިލްޝާ ފާއިޒާއާ މި އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާލިބޭފަރާތް އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ އިދާރާ (އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް)ގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކަކީ، ބުނެވި ދިޔަ ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ހިނގުން ކޯޓުގެ [illegible]، މައްސަލައާ ގުޅޭ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކާއި މައްސަލައާއި މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ނަޒަރަކުން ވިސްނައި ބެލިއިރު، އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަ ކުރެވިފައިވެއެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަ ކަމަކީ: ސ.ފީދޫ،"ނަރުގިސްވިލާ" އަކީ ބިމެއް ގޯއްޗެއް ރަޖިސްޓްރީއަށް ބެލިއިރު، އެ ގޯއްޗަކީ ސ.ފީދޫ/ނަރުގިސްވިލާ، އަލްމަރުޙޫމް ފާއިޒާގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާ ބިމެއްކަން ގޯއްޗެއްކަމާއި، އެ ގޯތި އަލްމަރުޙޫމް ފާއިޒާގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވަނީ ސ.އަތޮޅު ކޯޓުގެ ނަންބަރު 71/ސރ/765/2 ޤަޟިއްޔާއިން އެ ގޯތީގެ މިލްކުވެރިކަން އަލްމަރުޙޫމް ފާއިޒާއަށް ސާބިތުކޮށްފައިވާކަން ނިންމުމާ ގުޅިގެން ކަމާއި އެ ގޯތީގެ ބިމުގެ ކަރުދާހުގައި ރަޖިސްޓްރީއަށް، 1977 ވަނަ އަހަރު އެ ގޯތީގެ ނަންބަރު 77/89 ރަޖިސްޓްރީ ގޮތުގެމަތިން ބަލާ ފާއިޒާގެ ފަރާތުން އައްޑޫ އަތޮޅު [illegible]

އަޖުވަދު ފާއިޒުގެ ނަމުގައި 2004 ވަނަ އަހަރު ހައްދުވައި ދެއްވާފައިވާ ރަޖިސްޓްރީއެއްކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ހ) ދެވަނަ ކަމަކީ: ސ.މީދޫ "ނޫރަންވިގެ" އެވާ ޔޫސުފް ގޮއިޒާއީ އަލިފާނުމާ ޢަބްދުﷲ ފާއިޒުގެ ގޮއިޒާއަކަމުގައި، ބަނދަރު ގޮއިލާބަރު ގޮތުން ސަރަކާރުގައި ދެމުން ހުރިހާ މުޅިމުދަލެއް ކަނޑައިލާފައި އަލިމަރުދާނު ޢަބްދުﷲ ފާއިޒުކަމުން ވި ދެއްސަވަ ދިސްޓްރިކްޓްކޯޓުން، ދިވެހި ފާއިޒުގެ ޒަރީޢާން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ސްޓިރިއަޑުގެ މަޖިލިހުގައި ބަނދަގައި ފާއިޒް،

ސ.މީދޫ "ނޫރަންވިގެ" އެވާ ޔޫސުފް ގޮއިޒާއި އިޖުރާއީ އަޖުވަދު ފާއިޒުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކޮށްދެއްވާފައިވާ ސ.އަތޮޅު ކޯޓުގެ ނަންބަރު 71/ސސ/765/2 ޤާނޫނުއަސާސީ އާ ގުޅޭގޮތުން މިވާހަކަ ދެކެވޭކަން އަޖުވަދު ފާއިޒަށް ޖިނާއީކޯޓުގައި އަބްދުﷲ ފާއިޒުގެ ދަރިކަމުގައި އެއްވެސް ދުވަސްވަރެއްގައި މިގޮތުގެ މިކަނޑައެޅުމަކީ ގޮތް ގޮތުން އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ބަރާބަރުވާކަން އެނގެން ނެތްކަމުގައި، އެއްވެސް

ދަރިއެއްގައި ސ. މީދޫ "ނޫރަންވިގެ" އެވާ ޔޫސުފް ޖަލީ، އިޖުރާއަތު އަލިފާނުމާ ޢަބްދުﷲ ފާއިޒު ގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީއެއް ހަދައިދޫކޮށްފައި، ސ. މީދޫ/ ނޫރަނީނާގެ (ނޫރަންވިގެ) އަލިފާނުމާ ޢަބްދުﷲ ފާއިޒު ދީފައިވާ 04 ޖުލައި 2000 ގައިކަން އެނގެއެވެ،

ޢަބްދުﷲ ފާއިޒުގެ ތަރިކައިގެ ތެރޭގައި ސ.މީދޫ/ނޫރަންވިގެ، ޔޫސުފް ގޮއިޒާ އިޖުރާއަތު ހިމެނޭކަމަށް ބުނެވުނު ޢަބްދުﷲ ފާއިޒުގެ ތަރިކައިގެ މަސައްކަތް ބެލުމުގައި ދެއްވާފައި އެދި ދިވެހި ފާއިޒުގެ ޒަރީޢާން ސ.މީދޫ ކޯޓަށް ހުށަހެޅި މަސައްކަތްގައި ސ.މީދޫ "ނޫރަންވިގެ" އެވާ ޔޫސުފް ގޮއިޒާއި އިޖުރާއަތު އަލިފާނުމާ ޢަބްދުﷲ ފާއިޒުގެ ތަރިކައިގައި ހިމެނޭ ބާކީނުން ކަމަށް ނިންމާފައި ވާއިރު، އެ ނިންމުން ރަނގަޅުނޫންކަމަށް ބުނެ ދިވެހި ފާއިޒުގެ ޒަރީޢާން އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހުށަހެޅުއްވިއިރުވެސް

އެނިންމުން އަމަލުގައި ވަޒަންކުރާ ޤާނޫނުގައި ބުނެދޭ ކަމެވެ.

(ނ) ތިންވަނަ ކަމަކީ: ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާއަކުން، މީހެއްގެ ނަމުގައި މުދަލެއް ރަޖިސްޓްރީކުރުން އެކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް [illegible] އަދި އިދާރާއަކުން [illegible] ރަސްމީ ރަޖިސްޓްރީއަކީ އެ މުދަލުގެ މިލްކުވެރިކަން، އެ މުދަލެއް އެ މީހެއްގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާ މީހަކަށް އޮތްކަން ކަށަވަރުކޮށްދޭ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ޤާނޫނީ ގޮތުން ރަޖިސްޓްރީ [illegible] [illegible] [illegible] މުދަލެއް އެ މީހެއްގެ ނަމުގައި ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާއަކުން ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ރަސްމީ ރަޖިސްޓްރީ [illegible] [illegible] އެކަން [illegible] ރަސްމީ ރަޖިސްޓްރީއަކީ، [illegible] [illegible] [illegible] އެ މުދަލު އެ މީހެއްގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކުރިޔަސް [illegible] އެ މުދަލުގެ މިލްކުވެރިކަން [illegible] [illegible] [illegible] ކަމެއް، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މީހެއްގެ ނަމުގައި ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާއަކުން ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ރަސްމީ ރަޖިސްޓްރީގެ [illegible]، [illegible] [illegible] ސާބިތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަސިއްޔަތުގެ [illegible] ވަސިއްޔަތްކުރުމާއި އަދި [illegible] [illegible] ހިބަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (ވާރިސު) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]،

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހިބަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހިބަ ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ހިބަ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/17 [illegible] [illegible] 5 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ށ) ގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތަށް، ޤާނޫނީ މި [illegible]

24/76 (ހެއްކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާއިން ކަށަވަރުވާ ކަމާއި، ހުރިހާ ލިޔުމެއް ހާސިލުކުރެވޭ ގޮތުން ފެންނަން ހުންނަ ޤާނޫނީ ޙުއްޖަތްތަކެއް ބަލައިގަނެވޭނެ ގޮތަކަށް ހުރިހާ ޙުއްޖަތްތަކެއް އެކަށީގެން ފަދަ ހިނދު، ސ.މީދޫ/"ނޫކަންފެހި" އެލެ ޙަސަން ޢަބްދުﷲ އިބްރާހީމް ސ.މީދޫ/ ނޫކަންފެހި، އަތުގައި ވާރުތަވެރިން ލިޔުމެއް ކަމުގައި ސ.އަތޮޅު ކޯޓުގެ ނަންބަރު 71/ސއ/765/2 ޤަޟިއްޔާއިން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވަނީ ސަރުކާރުގެ ރަސްމީ އިދާރާއެއްގައި ރަޖިސްޓަރީ ކޮށްފައިވާ ކަމެއް، އެ މުއައްސަސާއެއްގެ މުއައްސަސާއަކުން ބޭނުމަށް ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުން ހުށަހަޅާފައިވާ ރަޖިސްޓަރީއާ، ސަރުކާރު ރަޖިސްޓަރީގައި ނޫން ކަމުގައި ދިވެހި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ބަޔާންކުރުން ސާބިތުވާ ކަމުގެ މަތިން ސާބިތުކުރެވޭ ދާއިރާގެ ދިވެހި ދައުލަތުގެ އަތުގައި، އެކަން ސާބިތުކުރެވޭ ގޮތުގެ އަދި ބަޔާންކޮށް ދިނުމުން ދިވެހި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހަމަހަމަވާނެ ގޮތަކަށް،

ސ.މީދޫ "ނޫކަންފެހި" އެލެ ޙަސަން ޢަބްދުﷲ އިބްރާހީމް ޢަބްދުﷲ ދައުލަތުގެ ދިވެހި ބާރުތައް ކަމަކީ، އެ ވާރުތަވެރިން ހުށަހަޅާފައިވާ ރަޖިސްޓަރީ ސަރުކާރުން ސާބިތުކޮށްދިނުން ލިބިގެންދާނެ މުދަލުގެ ދިވެހި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ބަޔާންކުރެވޭ ކަމަށްވާތީ އެ ބަޔާންތަކުގެ ވާރުތަވެރިން ސާބިތުކޮށް، ސ.އަތޮޅު ކޯޓުގެ ނަންބަރު 71/ސއ/765/2 ޤަޟިއްޔާގެ ވާރުތަވެރިން ދެއްކެވުމުން، މީދޫ ނޫކަންފެހި، އަތުގައި ދައުލަތުގެ ދަށުގައި ސ.މީދޫ ޢަބްދުﷲ ހަމަދުވެ ދައުލަތަށް ދިނުމަށް އެ ޢަލީގެ ނަންބަރު 89 "ނޫކަންފެހި" އިމާރާތް ކޯޓުގެ ރަޖިސްޓަރީ ސަރުކާރު ނޫން ރަޖިސްޓަރީއާއި ކަމުގައި ބަލައި، އެ ރަޖިސްޓަރީއަކީ ބާޠިލު ރަޖިސްޓަރީއެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅާ ވަކި ސާބިތުވާ އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަން ފާހަގަކޮށް ހަމަހަމަކަމާއެކު.

އެހެންކަމުން، މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ ހިޔާލު ތަފާތުވާތީ ދަށުން އައްޑޫ ސިޓީ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 81/S1C/2013 ޤަޟިއްޔާގައި އެ ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ހުކުމްކުރުން ހުކުމުގެ ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ވަކި ސާބިތުވާ އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތް ކަމަށެވެ.

ޙުކުމް:

ދެންނެވި އިސްވެ ބަޔާން ކުރެވުނު ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތިން ހުރުމާއެކު، [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު 81/S1C/2013 ޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ފަދަ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނުފެންނާތީ މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި [illegible] ހައިކޯޓުގެ [illegible] ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި އެގޮތުގެ މަތިން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.